

Notat

Oktober 2019

Resumé af borgeranalysen: Motivation og oplevede barrierer for uddannelse

DISCUS og Epinion har gennemført en analyse, som undersøger motivation og oplevede barrierer for uddannelse blandt ledige dagpengemodtagere med størst behov for uddannelse.

Analysen indgår i serviceeftersynet af uddannelsesindsatsen for dagpengemodtagere, som er aftalt med forligskredsen bag beskæftigelsesreformen og udspringer af beskæftigelsesreformen af 2014.

Formål:

- Formålet med analysen er at undersøge, hvad der motiverer og opleves som barrierer for uddannelse blandt dagpengemodtagerne med størst behov.

Metode/tilgang:

- Deskriptiv statistik med enkelte signifikantest, når der testes for sammenhæng mellem den lediges angivelse af interesse for uddannelse på den ene side og forskellige former for motivation på den anden side.
- Analysen baserer sig på en survey foretaget i efteråret 2018 blandt 8.000 dagpengemodtagere (6.000 aktuelt ledige og 2.000 tidligere ledige) suppleret af 26 kvalitative interview med dagpengemodtagere.

Definitioner i analysen:

Dagpengemodtagere med størst behov for uddannelse er i analysen udgjort af tre undermålgupper:

- 1) Ufaglærte dagpengemodtagere,
- 2) Dagpengemodtagere med forældet uddannelse
- 3) Dagpengemodtagere med udfordringer i basale kompetencer.

I analysen skelnes der mellem fem motivationsorienteringer, når der sondres mellem forskellige typer af motivation blandt dagpengemodtagere:

1. **Nødvendighedsmotivation:** Angår opfattelsen af, at det er nødvendigt med formelle kompetencer for at kunne klare sig på arbejdsmarkedet i dag og fremadrettet.
2. **Retningsmotivation:** Angår opfattelsen af, at det er nødvendigt at skifte retning inden for samme område ved at opnå nye formelle kompetencer.
3. **Relationsmotivation:** Angår opfattelsen af, at ens netværk bakker op om og opfordrer til uddannelse samt opfattelsen af det væsentlige ved et socialt fællesskab på uddannelsen.
4. **Praksismotivation:** Angår opfattelsen af, at uddannelsen er rettet mod praksis og konkrete jobfunktioner, som den ledige gerne vil varetage.
5. **Mestringsmotivation:** Angår opfattelsen af, at de kan mestre uddannelsen og de krav, der er.

Hovedresultater

Resultat 1: Interessen for uddannelse er høj, men motivationen forskellig

I analysen skelnes der mellem interesse og motivation. Der er i forskellige sammenhænge spurgt direkte ind til den lediges *interesse* for uddannelse. Modsat er der spurgt indirekte ind til *motivation* i analysen ved at spørge til dét, som forventes at forme og påvirke interessen for uddannelse. På den baggrund anvendes betegnelsen *motivationsorienteringer*, når der sondres mellem forskellige typer af motivation blandt dagpengemodtagerne.

Analysen finder, at interessen for uddannelse generelt er høj:

- For både dagpengemodtagerne som sådan og for dagpengemodtagerne med størst behov er ca. 3 ud af 4 umiddelbart interesseret i uddannelse. Dog er angivet interesse ikke nødvendigvis ensbetydende med påbegyndelse af uddannelse.
- Dagpengemodtagere er generelt mest interesseret i korte kursusforløb, hvilket særligt gælder for dagpengemodtagere med størst behov.
- Dagpengemodtagere med udfordringer i basale kompetencer har markant større interesse for opstart af læse-, skrive og regnekurser, ordblindetest og ordblindekurser samt danskkurser, end dagpengemodtagere generelt.

Analysen finder vedrørende motivation, at mere end halvdelen af dagpengemodtagerne ser uddannelse som nødvendigt for at få et job og være sikker på at have et job i fremtiden, men at de samtidig motiveres forskelligt:

- For dagpengemodtagere med udfordringer i basale kompetencer er der en signifikant sammenhæng mellem *relationsmotivation* og interesse for at påbegynde uddannelse. For denne gruppes interesse for påbegyndelse af uddannelse har det med andre ord særlig betydning, at de fx er blevet opfordret til at tage mere uddannelse af fx kolleger, familie og venner.
- For dagpengemodtagere uden kompetencegivende uddannelse er der en signifikant sammenhæng mellem *nødvendighedsmotivation* og interesse for at påbegynde uddannelse. For denne gruppes interesse for påbegyndelse af uddannelse har det altså særlig betydning, at uddannelse ses som nødvendigt for også i fremtiden at være attraktive for en arbejdsgiver og være sikre på et job.
- For dagpengemodtagere med forældet uddannelse er der en signifikant sammenhæng mellem både *nødvendighedsmotivation* og *mestringsmotivation* og interesse for at påbegynde uddannelse. For denne gruppes interesse for påbegyndelse af uddannelse har det med andre ord særlig betydning – ud over nødvendighedsmotivationen – at de har en forventning om at kunne klare sig godt på uddannelsen.

Resultat 2: Størstedelen har drøftet uddannelsesmuligheder med jobcentret eller a-kassen, men kendskabet til de enkelte ordninger er lavt

Analysen viser vedrørende rådgivning og vejledning, at størstedelen af dagpengemodtagerne har talt uddannelse med deres jobcenter eller a-kasse, og at snakken for en del bidrager med en større interesse:

- 2 ud af 3 dagpengemodtagerne har drøftet deres uddannelsesmuligheder med jobcentret eller a-kassen mindst én gang.

- Dagpengemodtagere uden kompetencegivende uddannelse har drøftet deres uddannelsesmuligheder med jobcentret eller a-kassen lidt hyppigere end de øvrige målgrupper af dagpengemodtagere.
- For en del bidrager drøftelsen til en større interesse, om end niveauet varierer.

Analysen viser samtidig, at kendskabet til den enkeltes uddannelsesmuligheder kunne være større:

- Mere end halvdelen af dagpengemodtagerne vurderer umiddelbart, at de har viden om uddannelsesmulighederne i beskæftigelsessystemet.
- Spurgt ind til de konkrete ordninger er kendskabet dog ikke stort. På nær seks ugers jobrettet uddannelse og voksenlærlingeordningen, er det i gennemsnit under hver 6. af de adspurgte dagpengemodtagere, som kender ordningerne.
- Dagpengemodtagere med størst behov for uddannelse har samlet set ikke et større kendskab til uddannelsesordningerne, end dagpengemodtagere generelt.

Resultat 3: Særligt økonomien på længere uddannelsesforløb opleves som en barriere

Analysen viser, at særligt økonomi under længerevarende uddannelse ser ud til at kunne udgøre en barriere:

- Andelen af dagpengemodtagere, som vurderer, at de vil have råd til at påbegynde en uddannelse, er højere, hvis den økonomiske forsørgelse under længerevarende uddannelse er på dagpengeniveau, set i forhold til hvis den er på SU-niveau.
- Transporttid til uddannelsesstedet er ikke umiddelbart en større barriere for uddannelse blandt dagpengemodtagerne.
- 1 ud af 3 dagpengemodtagere med udfordringer i basale kompetencer angiver, at daglige familieforpligtelser kan gøre det svært for dem at tage en uddannelse.